

mladinski

vestnik

GLASILO OKROŽNEGA ODBORA ZMJK ZA VZHODNO PRIMORSKO

Leto II. ★ Štev. 1.

Ajdovščina, dne 9. februarja 1946

Slovenski kulturni praznik

Slovenci praznujemo dne 8. februarja 97. obletnico smrti našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Ta obletnica je za slovenski narod velikega pomena, kajti na ta dan se spominjamo pesnika, ki je skoraj pred sto leti oznanjeval od tuje gospode in plemičev zatiranemu slovenskemu kmetu in delavcu besedo svobode, enakopravnosti in poštenja.

Josip Vidmar je polagal v imenu slovenskega naroda leta 1944, v času krvavih borb, v času najtrše preizkušnje, obračun pred Prešernom. S čutom državnika in kulturnega delavca je lahko smelo zatrdil, da smo mu Slovenci ostali zvesti. Prva je izpričala to zvestobo prav slovenska mladina, ki je odšla trumoma, brez pomišljanja, s trdnim prepričanjem in s prekaljeno vero v gozdove, v borbo za novo življenje. Danes, ko polagamo obračun mi mladina Primorske, lahko s ponosom ugotovimo, da ustvarjamo svet, za katerim je hrepenel naš prvi in največji genij Prešeren; da ustvarjamo svet, za katerim so stremeli trdni mejniki našega razvoja, kot Levstik, Cankar itd.

Toda prav zvestoba do Prešerna nam zapoveduje ne samo, da se mu približujemo vsak čas z odprto mislijo, s toplim čustvom, z ljubeznijo, ki je je vreden, temveč še več, naša ljubezen do Prešerna mora obroditi sad dela. Mi, mladina, bomo izpolnili oporoko Prešerna, če bomo danes sledili Titu, ki nam je jasno nakazal pot, po kateri moramo kreniti. Dvigniti moramo delovni elan, da bomo vredni jugoslovanske mladine, ki je žela na prvem mladinskem kongresu v Londonu toliko mednarodnega priznanja. S tem, da priznavamo Prešerna kot našega vodnika, se obenem obvezujemo, da bomo stali tudi zdaj v času obnove v prvih vrstah, prav kakor smo bili v prvih vrstah za časa najtežje borbe.

Naša prva naloga je v tem, da se predamo z ljubeznijo delu, da izpolnujemo naloge, ki nam jih je dal Tito v novoletni poslanici in v govoru, ki ga je imel z našimi zastopniki v Beogradu. Stremeti moramo, da bomo v celoti izpolnili setveni načrt, da bomo obdelali slednjo ped naše zemlje, da bomo v tovarnah in rudnikih povišali proizvodnjo ter stali v prvih vrstah za utrditev delovnih edinic.

Postati moramo glasniki Prešerna in po njem vse naše nove ljudske kulture; glasniki Kajuha, Voranca, Kranjca, Bora in P. Levca. Mi, ki smo ustvarili čudeže narodnega junštva, bomo prekrasili tudi našo kulturo.

Nad vsemi temi nalogami pa stoji naloga

borbe za dokončno priključitev Primorske k Titovi Jugoslaviji, borba proti internacionalizaciji Trsta in Julijske krajine, borba proti Wilsonovi črti, borba proti mračnjastvu in nesvobodi, ki jo je v naši zgodovini začel prvi Prešeren in ki jo danes dokončujejo narodi Jugoslavije; ki pa jo narodi Julijske krajine še bijejo. Danes je v jedru naše borbe zapisan program Prešernove »Zdravljice« boljšano kot kdaj koli. V imenu teh svetlih ciljev krepimo naše vrste, krepimo SIAU, krepimo bratstvo med narodi.

Naše gospodarstvo, naša obnova, naša ljudska prosveta, naša ljudska oblast zahle-

vajo edino možno rešitev: to je brezpogojno in dokončno priključitev Julijske krajine k Titovi Jugoslaviji, k Jugoslaviji obnove, napredka in bodočega blagostanja.

Za vse nas, posebno pa še za vso primorsko mladino, je danes Prešeren še prav tako ves živ, kakor je bil za časa borbe, ko smo srkali moči iz njegovih verzov.

Pred 100 leti je ostal Prešeren zvest narodu, prav zato pa moramo tudi mi mladinci kot posamezniki in kot celota preizkušati trdnost zvestobe do njega vsak dan. Ljubimo Prešerna s tem, da bomo napore naše mladine in naših narodov kronali z uspehom.

TAKO DELAMO

Ilirska Bistrica

Mladina je študirala Ustavo. Najbolj se je uživala pri zakonu ki govori o pravicah in dolžnostih državljanov, kjer daje država možnost do učenja osem državljanom, ki so za to sposobni. Obenem je razvidela da so ponekod po naših odborih elementi, ki se ne bodo strinjali z zakoni ustave in si je zadala nalogo, da bo razkrinkala vse take elemente. Mladina je tolmačila ustavo tudi pri starejših ljudeh, posebno je imela uspeh pri tolmačenju zakona o agrarni reformi.

V Bistrici je pred kratkim gostovala tržaška mladina, katero je bistriška mladina lepo sprejela. Kulturno prosvetno delo se je precej razvilo. Organiziranih je 10 prosv. društev, 25 mladinskih domov. Priredila je več dobro uspelih kulturnih prireditev. V Novokračinah imajo redni večerni tečaj.

Kmečka mladina je napravila 3864 delavnih ur pri popraviljanju cest in obnovi požganih domov.

Za Božič je mladina na trgu obdarovala naše borce. Mladinke iz Brkinskih vasi so večkrat obiskale dečji dom Toneta Tomšiča v št. Petru na Krasu in vojaško bolnišnico v Postojni, ter obenem dolične tudi obdarovale.

Herpelje — Kozina

Mladina je napravila 4235 delavnih ur pri čiščenju ruševin, obnavljanju cest, šol itd. Najbolj se zanima za kulturno prosvetno delo, organiziranih imajo 9 prosvetnih društev, pet knjižnic, v 12 vaseh so organizirani mladinski domovi. V Herpeljah, Divači, Brestovici, so domovi lepo urejeni ker so jih mladinci sami popravili. Notri imajo knjižnice, manjka pa jim druge igre, ki bi mladino zanimala, tako n. pr. šah, tombola, »partizan« itd. Pionirji iz Ocizle imajo lepo urejen pionirski dom. Pionirji so na vaškem zboru sami predlagali INOO da naj odstopi prostor, kjer so si potem uredili svoj pionirski dom.

Postojna

V postojnskem okraju se je organizacija na splošno precej izboljšala. Študij ustave je mladina z veseljem sprejela. Diskusija se je razvijala po vaseh posamezno in skupno z množičnimi organizacijami.

Mladina iz Senadol, Beljskega in Slavne je obdarila dečji dom »Toneta Tomšiča« v št. Petru na Krasu z raznimi darili. (Senadole) napravili so 257 delavnih ur pri pletenju nogavic. (Beljsko) Zbrali so 1000 lir in razne druge predmete n. pr. perilo, pribor, pisarniške potrebnosti itd. (Slavna) 885 lir, 15 kg sadja, 18 litrov mleka in še precej druge hrane.

Mladina iz Koč napravi vsak teden nabiralno akcijo za mleko, katero nese potem v dečji dom »Toneta Tomšiča« v št. Peter. V vasi imajo ustanovljeno zadrugo, v kateri mladina aktivno sodeluje.

Grobišče: Skupno z AFŽ je mladina zbrala precej hrane in perila, katero je podarila naši vojski za zimsko pomoč.

Gorenje: Za Miklavžev večer je mladina obdarila ose siromašne otroke iz vasi.

Studenca: Organizirano imajo prosvetno društvo, v katerem mladina aktivno sodeluje, organiziran imajo mladinski pevski zbor. Mladina poseča večerni tečaj za slovenščino. V vasi se nahaja neka vojaška edinica, katero je mladina obdržala s perilom polnjenimi nogavicami in rokavicami. Pionirji so organizirani v odrede v sledečih vaseh: Postojna Mali Otok Koce, Studena, Beljsko, Hrašče, Dolenja vas, Cepna, Laze, Predjama, Bukovje, Veliki Otok, Senadole, Zagorje in Senožeče. — Pionirji iz Studenega tekmujejo z mladino, kdo bo prej in boljše izoršil zadane si naloge.

Vipavski okraj

Mladina Vipavskega okraja ima precej zanimanja za kulturno prosvetno delo; predvsem se je izkazala mladina iz Gabrije, ki je naštudirala kulturno prireditve in jo uprizorila v vojaški bolnici v Postojni. S tem je zelo razveselila naše ranjence, obenem je oprala 600 rjuh za naše borce. Mladina vrši akcijo za zimsko pomoč naši vojski, plete nogavice, rokavice itd. Samo mladina iz št. Vida je nabrala 3 oreče perila, katerega so razdelili med demobilizirane borce ki odhajajo domov. Vas Erzelj je precej požgana in prizadeta od vojske, kljub temu je mladina zbrala za zimsko pomoč 3 obleke, 2 maji, 3 volnene površne jopice par moških hlače nekaj robcev in nogavic. Pri žganju apnenice je mladina iz Vitovelj napravila 800 delavnih ur. Apna je bilo 8400 kg, ki ga je razdelila med pogorelce. Sama je ugotovila, da bi v tem času napravila lahko še več apna, če bi načrtno delala. Napravila si je načrt za novo apnenico zato da bo čim več pomagala pri obnovi.

Tolmin

Mladina je študirala »Ustavo« skupno z drugimi organizacijami. Z udarniškim delom je mladina obnovila dva mostova, in sicer med Bukovcem in Grahovem in med Koritnico in med Rutom. S tem si je mladina pridobila velik ugled pri ljudeh. Ravno tako je pomagala z udarniškim delom pri obnovi ceste, ki pelje iz Koritnice v Rut in od Slapa pri Idriji do Šentviškegorske planote. Mladina iz Tolminskega Loma je

napravila 1890 delavnih ur pri spravljanju snega s hribov in napravljanju drov za zimo.

Mladina iz Slapa Roce je na skupnem sestanku sklenila, da bo popravila cesto, ki vodi obe vasi, kar je potem tudi izoršila. Pri tem je napravila 611 delavnih ur. Poleg tega je v delavnici četni organizirala igralsko skupino, katere skrb bi da se mladina po končanem delu kulturno udeležuje. Delavna četa iz Spodnje Tribuše je napravila 500 delavnih ur pri čiščenju ruševin in napravljanju drov za šolo. Mladina iz Zatočnice je v dveh dneh očistila vse gnojne jame, ki so kvarile zrak in estetiko vse vasi. Pri tem je napravila 220 delavnih ur.

Grgar

Mladina aktivno sodeluje na zborih volivcev s tem da daje predloge in utruje našo oblast. Ker je v okraju precej požganih vasi, mladina pridno pomaga pri obnovi. V Dolu so meseca decembra napravili 540 delavnih ur; ostale vasi pa še niso poslane točnih poročil.

Na kulturno prosvetnem polju je mladina skupno z osemi organizacijami organizirala prosvetnih društev, v katerih je vsa članjena. 10 knjižnic, 12 stenčasnov kateri izhajajo dvakrat tedensko. Dramatskih skupin je organiziranih 12 redno nastopajo in štejejo skupno 130 članov. V zadnjem mesecu je bilo 13 kulturnih prireditev in zabavnih večerov.

Idrija — Cerklno

Mladina pomaga NOO tako, da kjer so mladinke izpoljene v NOO prevzamejo najtežje naloge. Ostala mladina pa je pomagala pri popraviljanju škode in pri tem napravila 350 delavnih ur. Skupno s pionirji je nabirala seme macesna in smrek, ter čistila sadno drevje, pri tem je napravila 480 ur. Mladina iz Otaleza je napravila 120 delavnih ur pri obnovi šole, iz Lazca pa 790 pri obnovi porušenih domov. Iz vseh ostalih vasi pa je bilo napravljenih 390 delavnih ur pri sekanju drov za šolo, obnovi in delu na polju.

Mladina iz biškega cerkljanskega okraja je napravila 1955 delavnih ur pri kopanju peska in sekanju drov. Največ ur ima mladina iz Robidnice. 1900 delavnih ur pa je napravila mladina pri obnovi cest, najbolj se je odlikovala mladina iz Planine. Poleg tega da udarniško dela, se tudi na kulturno-prosvetnem polju udeležuje, organizirala je 10 mladinskih domov, 16 stenčasnov, 10 prosvetnih društev, v katerih je članjena naša mladina.

Koper

Bertoki: Mladina v tej vasi se je znašla pred vprašanjem »Kje se sestajati?« Zaradi pomanjkanja prostorov ni imela niti možnosti prirediti razne kulturne prireditve. Toda resna volja ose premaga in res je volja mladine iz Bertokov premagala vse ovire.

Mladina se je sestala in ugotovila, da je neke zapuščenca doorana, ki trenutno ni služila nikaki rabi, ker je bila v slabem stanju. Zastopniki mladine so stopili k lastnici tega prostora in ji izrazili pripravljenost popraviti to doorano na lastne stroške ter ji predložili, da vse množične organizacije v vasi rabijo tak prostor za svoje sestanke in prireditve. Lastnica ni bila zadovoljna s tem predlogom, oz. ni hotela doorane oddati. Ko pa so mladinci vztrajali na tem, je to sprejela. — Organizirano so nato pristopili k delu. Zbrali so okrog 1500 lir, ki so jih paščani porabili za popravilo prostora ter sami pridno delali, saj so napravili preko 400 delavnih ur. Mnogo je bilo truda, da je doorana postala okusna in opremljena. Pri tem delu so se najbolj izkazali sledeči mladinci: predsednik mladinskega odbora Purgert Robert in to zlasti pri organiziranju in razdeljevanju dela, tajnik odbora Bertok Karlo in mladinec Bertok Angel.

Mladina iz te vasi je napredovala tudi na drugem polju in sicer na kulturno-prosvetnem s tem da je vzpostavila svoj stenčas, da se dvakrat tedensko uči glasbe, da se redno sestaja in pripravljata na kulturno prireditve. Mnogo pomaga mladini pri tem delu učiteljica toč. Danica Plesničar iz Čepovana.

I. kongresu Antifašistične mladine Julijske Krajin

Mladina iz upravno-političnega tečaja v Sempasu pri Gorici, zbrana na mladinskem sestanku pošilja tople bratske pozdrave I. kongresu ose antifašistične mladine Julijske Krajine.

Dolga leta je naša primorska mladina želela, da bi se lahko svobodno zbirala in zborovala, toda bilo ji je onemogočeno, ker jo je tlačil kruti fašizem, proti kateremu je napovedala neizprosno borbo ter skupno z ostalo mladino Slovenije in Jugoslavije ga premagala. Ogromno je doprinesla naša mladina k naši osvobodilni borbi, ramo ob ramo z italijansko mladino Julijske Krajine, je stopala odločno po poti, ki jo je začrtala Osvobodilna fronta slovenskega naroda. Skupno je prelivala kri za osvobodjenje svoje zemlje in dala nešteto žrtv celo na samih tržaških ulicah.

Srečna, presrečna je bila, ko je v maju 1945 žela svoje uspehe, uspehe celokupnega naroda, uspehe Jugoslovanske Armade. A žal, ta sreča je trajala malo časa. Iz glavnih predelov naše Primorske se je naša vojska umaknila. Mladina je to svojo vojsko s solznimi očmi, tada z moč-

nim borbenim duhom spremljala do demarkacijske črte, ki je bila krivično postavljena kot delitev naše Primorske v cono A in B.

Mednarodna reakcija je mislila, da bo ravno s to črto napravila razdor med prebivalstvom Julijske Krajine, toda zelo se je motila; naša mladina in vse prebivalstvo sploh, je ostala kljub demarkacijski črti tesno povezana med seboj, kot dnevno dokazuje z nešteti dejanji.

Ravno na tem svojem I. Kongresu bo slovenska, italijanska in hrvaška mladina pokazala in potrdila tesno in nerazdružljivo zvezo enotnega julijskega bloka; dokazala bo na tem kongresu nespremenjene zahteve za čimprejšnjo priključitev v okviru nove Federacije ljudske republike Jugoslavije.

Živel I. Kongres A. M. J. K.!

Živel bratstvo in enotnost slovensko-italijanske in hrvaške mladine!

Živela Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Mladina iz upravno-politične šole Sempas pri Gorici

Pionirji so že doakrat pokazali svojo sposobnost in veselje za kulturno udejstvovanje. Prvič so nastopili s svojo prireditvijo v Kopru, drugič pa v bolnišnici v Ankaranu, kjer so jih bolniki navdušeno pozdravljali. Največ uspeha je žel osemletni pionirček Tonta Silvano, ki je nastopal s svojo harmoniko. Za Vojkov sklad so pionirji nabrali 350 lir.

Santom: Tudi iz te vasi se mladina kaže zelo aktivna. Pred kratkim je na svojem sestanku sklenila, da pojde obiskat ranjence v vojaško bolnico v Ankaranu. To je tudi storila. Nabrala je sledeče stvari, katere je ponesla bolnikom v dar: 18 kg keksov, 20 kg kruha, 8 litrov žganja ter 30 kg jabolk. Ves dan je mladina ostala v bolnici ter se od ranjencev poslovila z obljubo, da se povrne na Silbestrov večer. Bolniki so bili zelo veseli tega obiska, ker vidijo, da istrska mladina ni pozabila svojih borcev, pač pa da se vedno spominja onih, ki so darovali svoje mlado zdravje za njeno svobodo.

Mladina te vasi se zlasti odlikuje pri pomoči v delu prizadetim družinam. Tako je n. pr. dne 12. decembra 1945 sklenila, da bo šlo 7 mladincev pomagati tov. Gandurju Viktorju iz bližnje vasi Kanče, ki je izgubil sina v partizanih. Mladinke so šle pa pomagat tov. Bertok Justini, kateri so fašisti ubili moža. Drugi dve mladinski skupini sta šli v Koper praat perilo borcem J.A. Mladina iz te vasi se je spomnila tudi potrebnih ljudi izoen svojega kraja, zato je zbrala 1290 lir in jih izročila odseku za socialno skrbstvo pri okrajnem NOO.

Tako deluje naša mladina. Želeli bi, da bi temu vzgledu sledila tudi mladina iz sosednih krajev.

Sermin: Ker je tu prebivalstvo večinoma italijanske narodnosti, si je mladina postavila svoj italijanski večerni tečaj. V vasi Strunjan, kjer je tudi večina italijanskega prebivalstva, se je na pobudo mladine otvoril slovenski večerni tečaj, ki se vrši trikrat tedensko. Omenjeni tečaj obiskuje preko 55 mladincev. Med italijansko mladino je ta tečaj vzbudil veliko veselje in zanimanje. V vasi je velika razgibanost; mladina si je postavila svoj dramski krožek, kateri že

nje zelo velike uspehe. Sedaj se ustanavlja še telesno-kulturna skupina v kateri bodo sodelovali tudi borci (garibaldinci) ki se nahajajo v vasi.

Ta vas služi za zgled ostalim italijanskim krajem kot Sicciolo, Santa Lucia in San Bortolo. Za to vasjo pa ne zastajata Croce Bianca in Portorose, ki sta prav tako napredni kot Strunjan.

Tako se ozgaja italijanska istrska mladina ter s tem odstranjuje posledice, ki jih je zadal fašizem za časa Italije.

Mladina iz vasi Popetre si je postavila svoj delavski bataljon, kateri enkrat tedensko čisti ruševine. V enem dnevu je ta bataljon očistil ruševine 4 hiš ter pri tem delu napravil 369 ur udarniškega dela.

V Korteh ima mladina svoj večerni tečaj, katerega poseča 80 učencev. Pri organiziranju tega tečaja in sploh vsega ostalega dela imata velike zasluge tov. Cucek Marija in Kraje Danica, učiteljici v vasi.

V kraju je organiziran tudi pionirski odred, ki šteje 100 pionirjev. Odred ima dve četi. Kako so si pionirji volili svoj štab, nam je dokaz naslednji primer: Neki pionir je predlagal v štab čete manj sposobnega pionirja. Na ta predlog se je dvignil glas ostalih, ki so zahtevali boljšega in vzglednejšega pionirja kot svojega voditelja. Pogovorili so se, da bodo tedensko imeli svoje sestanke. Zelo so navdušeni za kulturne prireditve. Med svojim članstvom so zbrali 487 lir za sirote padlih partizanov. Poleg tega so pionirji iz 1 čete napravili udarniški dan ter v enem dopoldnevu pospravili in očistili šolsko doorišče.

Velika je razlika med omenjenima učiteljicama in pa med učiteljem iz Trsta, ki ne pusti pionirjem izgovarjati pozdrav »Zdravo« in jim onemogoča seznaniti se z našo narodno osvobodilno borbo z življenjem Maršala Tita, itd. Takim učiteljem mi jasno povemo: »Nočemo jih, proč z njimi!«

Prav gotovo tudi v ostalih krajih mladina pridno dela na vseh poljih, toda ne moremo o tem poročati, ker nam ne pošiljajo rednih poročil.

Srednje šole

Po vseh gimnazijah so postavljeni odbori ZMS.

Idrija — Cerklje

Razvija se tekmovanje med razredi. Učenci sami pometajo razrede ter žagajo drva. Napravili so že 544 del. ur (v decembru). Imajo svoj stenočas, dramski krožek pa pripravljajo Finžgarjevo »Razovalna življenja. Za dijaški dom so nabrali okrog 3581 lir. Njihova največja želja je, da bi postala ruščina obvezni predmet.

Postojna

V 8 razredni postojnski gimnaziji je okrog 500 dijakov, od tega 150 pionirjev. Imajo svoj stenočas. V dijaškem domu so organizirali pevski in dramski krožek, ki štejeta nad 50 članov. Nabrali so že nekaj knjig za svojo šolsko knjižnico. Mladina se noče učiti verouka, ker jih preveč zaposluje in se morajo učiti česa drugega.

Ta gimnazija je kot nagrado za svoje delo dobila 30 knjig od OO Zveze Vzh. Prim. Dijaki masovno študirajo ustavo FLRJ. Vršila se je tudi pionirska konferenca, na kateri je bil izvoljen štab odreda na gimnaziji. Napovedali so si tekmovanje med razredi. Na svojem pokonferenčnem zborovanju so dijaki napovedali tekmovanje v odbojki, nogometu, namiznem tenisu in boksu drugim gimnazijam.

Tolmin

Dijaki iz dijaškega doma so že doakrat priredili akademijo proči v Tolminu in drugič pri Sv. Luciji, kjer so želi velik uspeh.

Koper

Slov. istrska mladina navdušeno hodi v šole. Saj prihajajo v šolo tudi po 2 in pol ure daleč. Nimajo pa še dovolj knjig in zvezkov itd.

Fizkultura

Idrija — Cerklje

Telovadno društvo v Idriji je priredilo tekmo »čez drn in strn«, katere se je udeležila skoraj sama mladina; tekmovalo je okrog 60 mladincev, razdeljenih v 4 grupe: člani, članice, moški naraščaj in ženski naraščaj. Rezultati tekme so naslednji:

Zmagovalci: Vinkler Ivan 3 km 12.01 min. (člani); Pirč Štefka 1 km 4.45 min (članice); Tratnik Slavko 1 km 3.28 min (moški naraščaj); Premozar Lavra 1 km 3.59 min (ženski naraščaj).

Dne 6. jan. 1946 je bila prirejena druga tekma, katere se je udeležilo 82 tekmovalcev, med katerimi je bilo precej tovarišij, ki so pokazale probovrsne rezultate. Zmagovalci so naslednji:

Kokelj Rajko (4 km) — člani, Breitenberger Anica (1.5 km) — članice, Lojk Franc (2 km) —

moški naraščaj, Premozar Lavra (1 km) — ženski naraščaj.

Postojna

Dne 30. dec. 1945 je v Postojni mladinska nogometna ekipa odigrala tekmo z II. divizijo KNOJ-a, kjer je brez osakega treninga pokazala svojo izurjenost in premagala odlično enajstoro Divizije KNOJ-a. Za najbolj spretnega nogometaša se je izkazal tov. Inocente Stojan, ki je zabil 2 gola.

Tekma se je končala z 2:1 v korist Postojne.

20. januarja je fizkulturni odbor mladine za Postojno priredil smučarski izlet, katerega se je udeležila srednješolska mladina, vojska in ostala mladina iz Postojne, okrog 100 mladincev in mladink.

Dne 27. januarja 1946 se je zopet oršil smučarski izlet, za katerega je dala pobudo sama mladina na svojih sestankih. Udeležilo se ga je skoraj 150 mladincev. Izlet je bil napravljen 3 kilometre iz mesta. Mladina je sama poskrbela smučke za tovariše, ki jih niso imeli ter s tem pokazala veliko veselje in zanimanje do tega športa.

★

Odkritje spominske plošče Janka Premrla — Vojka

Dne 24. februarja se bo v št. Vidu pri Vipavi odkrila spominska plošča našemu narodnemu heroju mladincu Janku Premrlu »Vojku«. Vse mladinske organizacije se morajo pripraviti za ta dan. Vsak mladinec se mora udeležiti te svečanosti v spomin herojskega mladincev.

Svečanost se prične 24. februarja ob 9 uri jutraj v Vipavi, odkoder bo krenil sprevod v št. Vid, tam bo pogreb ob 11 uri ob 2 popoldne pa odkritje plošče.

Svečanosti naj se predvsem udeležijo vsi mladinski pevski zbori.

Dne 10. februarja bo »Vojkov dan«. Ta dan naj mladina zbira za Vojkov sklad.

★

Posvetovanje kmečke mladine Tolmina in Grgarja

V Idriji so se 4. jan. 1946 zbrali zastopniki kmečke mladine iz Grgarja in Tolmina, da se pogovore o delu in načinu dela ZMJK na vasi. Svoje sklepe so sestavili v resolucijo:

RESOLUCIJA KMEČKE MLADINE

1. Vso zemljo je treba obdelati in posejati. O tem moramo razpravljati na svojih sestankih ZMJK, kakor tudi o sušenju in izboljšanju travnikov, o obdelovanju opuščanih posestev. Naši odbori si morajo postaviti cilj, da bodo ta zemljišča intenzivno obdelovali. Kjer je možno naj naši odbori ustanove majhne drevesnice sadnega drevoja.

2. Odbori ZMJK na vasi naj si naroče knjigo o kmetijstvu in kmetijskih časopisov ter ob večerih samih v krožkih to predelujejo in se uče umne živinoreje, poljedelstva itd. kjer pa so dobri kmetje ali učitelji, se moramo nasloniti nanje, da nas uče o kmetijstvu, čebelarstvu itd.

3. Iz najboljših kmečkih mladincev bomo osnovali vzorne delovne brigade (5—15 članov), ki bodo druge učili umnega poljedelstva in zato tudi potovali iz kraja v kraj.

4. MDB bodo sodelovale pri obdelovanju zemlje partizanskih odov, invalidov itd. Kjer pa je možno bodo delali tudi za nagrado. Ta zaslužek se bo pa razdelil med mladino okr. odbora ZMJK, ter vaškim odborom ZMJK (za nakup kmetijske literature.)

5. skrbeti moramo za splošno izobrazbo kmečke mladine, zato moramo s pomočjo učitelstva, dijakov in strokovnjakov, organizirati večerne tečaje slovensčine, računstva, zemljepisja, prirediti bralne večere, kjer bomo čitali in razpravljali o slovenskih pisateljih ter čitali knjige ko »Priroda in ljudje« in o njih diskutirali. Mladinski domovi naj postanejo središče vsega življenja mladine na vasi. V njih bomo organizirali tudi šahovske krožke, namizni tenis, razne družbene igre, knjižice itd.

6. Spomladaj in poleti bomo organizirali tekme o košnji in žetvi ter delali na to, da se doigne produkcija.

7. Glavna in osrednja točka naj bodo kmečki problemi, gledani s političnega stališča. Razpravljaj naj se tudi o zadružništvu, kmetijstvu v S. Z. in čita literaturo o tem.

8. Okrajni in okrožni odbori ZMJK naj skupno s kmetijskimi odseki pri NOO organizirajo poljedelske, mlekarke, gozdarske, živinorejske vinogradniške itd. tečaje. Na te tečaje je treba pošiljati najboljše mladince(-ke) z vasi, ki so že pokazali poljo za kmečko delo.

9. Ne smemo pa pri tem pozabljati, da moramo vse to izvoršiti le, če bo oblast pri nas res ljudska, in če bomo priključeni FLRJ. Podpirati in utrjevati moramo našo ljudsko oblast; boriti se proti ljudskim škodljivcem (črnoborzjancem, spekulantom) in za priključitev k FLRJ je zato prva dolžnost vsakega kmečkega mladincev(ke).

Kako organiziramo tekmovanje

Naša organizacija se mora razvijati v neprestani tekmi med osnovnimi edinicami in med okraji. Doslej so si posamezne organizacije napovedale tekmo v tej ali oni panogi, uspehov pa se ni kontroliralo in niso bili povečini znani. To je dušilo tekmovalni duh.

Organizirajmo tekmovanje takole: Skliče se sestanek mladine, n. pr. kmečke mladine na vasi z namenom, da se postavi načrt za tekmovanje. Pogovore se o tem, česa manjka v vasi, kaj in koliko se lahko napravi. Ugotove, da je tam zamočvirjen travnik, ki bi se lahko osušil, če bi skopali nekaj metrov jarka. Pri tem bi moralo 10 ur delati 20 mladincev torej skupno 200 delovnih ur. Vaska cesta je vsa razrita. Zato, da bi jo popravili in nasuli, bi rabili 350 delovnih ur. V vasi je 5 porušenih hiš; treba bi bilo podrtine odstraniti in zložiti gradivo na kup. To bi mogli napraviti v enem mesecu, če bi delalo vsak teden po 4 ure 30 članov mladine, torej skupno v 480 delovnih urah. V enem tednu bi se lahko naučili igrice in prirejali vsakih 14 dni dramatsko prireditev; z ustopnino bi lahko nakupili nekaj knjig za knjižnico.

Učitelj zna igrati šah. V 14 dneh bi že lahko naučil 10 mladincev osnovnih potez. Šahovske figure bi izrezljali iz lesenih palic, desko bi napravili iz lepenke ali papirja in začeli igrati turnir. Vsako nedeljo popoldne bi lahko organizirali tek »čez drn in strn«; tekla bi lahko vsa mladina in pionirji (posebej).

Na podlagi teh ugotovitev postavijo načrt. N. pr.: V enem mesecu, od 1. II. do 1. III. bomo v vasi:

1. Osušili travnik ter izkopali jarek; sodeluje 20 mladincev, skupno 200 del. ur;
2. Popravili vasko cesto — 350 del. ur;
3. Očistili vse ruševine in material zložili na kup — 30 mladincev v 480 del. urah;
4. Priredili 2 dramatski prireditvi;
5. Pri ustopnini nabrali 400 lir za knjižnico in mladinski tisk;
6. Naučili 10 mladincev igrati šah in odigrali turnir;
7. Priredili 4 krat (vsako nedeljo) tek »čez drn in strn« (najmanj 30 mladincev).

Ta načrt se pošlje na okrajni odbor ZMJK in na tiskovni oddelek pri Okrožnem odboru ZMJK v Ajdovščini, ki ga objavi v »Mladinskem vestniku«. Nato tekmujejo vasi, katera bo preje izvedla svoj tekmovalni načrt in za koliko ga bo presegla. Najboljšo vas objavi v »Mladinskem vestniku« in dobi prehodno zastavico od okraja.

Seveda se po šolah napravi drugačen načrt, fizikulturniki zopet drugačnega, delavci svojega. Okraji pa naj izdelajo tak načrt za ves okraj in za vsako panogo posebej. Organizirajmo taka tekmovanja po šolah, tovarnah, vaseh, v fizikulturnih društvih in krožkih in se tako pripravimo za I. Kongres ZMJK in za III. Kongres USAOJ-a (10. maj 1946).

FILIP

Kakšni naj bodo naši sestanki

Naši sestanki so često zelo dolgovezni in neplodni. Ako pa hočemo kaj imeti od svojih sestankov, morajo ti biti kratki in jedrnat. Na dnevi red ni treba postavljati ne vem koliko problemov, temveč samo enega, dva, a te konkretno. Po naših šolah bi morali sklicati sedaj ob polnem redovanju sestanke z eno samo točko dnevnega reda: kako bi odpravili slabe uspehe v šoli in kje je vzrok zanje. Na vaseh: kako popraviti orodje za spomlad, kako bomo obdelali vse polje, kje bomo dobili seme. V kra-

jih ob glavnih prometnih žilah je treba sklicati sestanke, da se pogovorimo: kako bi omogočili reden promet po zasneženih in zaledenelih cestah. Za tak sestanek ni treba nobenega posebnega referata in slediti mu mora takoj delo. In to mora biti glavni cilj naših sestankov: delo! Kajti akcionost organizacije se pokaže v delu in ne na sestanku. Zato pa: čim manj in čim krajše sestanke, ki naj donesejo konkretne sklepe za delo. Nato pa čim več dela!

Izvajajmo sklepe okrožne konference LSM

Konferenca srednješolske mladine se je zaključila. Resolucija je bila že objavljena v Primorskem borbi. Toda sklepi, ki jih vsebuje resolucija, se praktično ne izvajajo. Nekateri odbori ZSM so resolucijo prečitali na sestanku tajništva, razredi pa o tem niso nič vedeli. Ponekod pa so napravili konferenco celotne šole in razpravljali o tej resoluciji, kot je bilo to v Postojni. Toda o kolikor so bili v prvem primeru preozki in niso na podlagi resolucije zmobilizirali vse mladine, so bile v drugem preširoki. Na tako široki konferenci so bili pomešani vsi razredi, ni bilo niti mogoče razpravljati o podrobnostih o vsakem sklepu niti si sestaviti konkretnih nalog. Tako tudi ta način ni bil uspešen. Pravilno bi bilo, če bi najprej šolsko Tajništvo ZSJK skupno z razrednimi prestudiralo od točke do točke resolucijo. Nato bi napravili razredne sestanke

razpravljali o tem in primerjali vsako točko v razredu. Pri tem si takoj stavili konkretne predloge. Organizirali bomo krožek za učenje slovenščine, naučili bomo 10 novih šahistov in formirali krožek, dvakrat bomo priredili dramatično prireditev, iz ustopnine in nabiralne akcije bomo dali v šolski podporni sklad najmanj 500 lir, izboljšali bomo uspehe na šoli in zmanjšali za četrtino število starih ocen, priredili bomo predavanja za delavce po dvakrat na teden in za dve bližnje vasi itd. Ta načrt naj bo za en mesec. Nato tekma, kdo bo izuril načrt. Tako bi se sklepi hitro izvajali.

Na nobeni šoli, v nobenem razredu, v nobeni šoli Ildriškega doma ne bi smelo manjkati na steni table z resolucijo, ki bi vsakega dijaka stalno seznanjala z njegovimi nalogami, in bi primerjal svoje delo s sklepi iz resolucije.

O nekaterih napakah mladinskih organizacij pri nas

Naši odbori se navadno pritožujejo, da mladina noče hoditi na sestanke. Tako je neka tajnica v bistriškem okraju poročala: »Mladina noče hoditi več na sestanke ker meni, da je borba sedaj končana in sestanki niso več potrebni.« Izgovarjajo se, da so preveč zaposleni doma, da nimajo čepcev itd.

Navadno pravijo naši aktivisti, da je mladina reakcionarna in merijo zavednost po tem, kako redno posejajo sestanke. Tako ugotavljanje pa je površno. Treba je točno proučiti položaj mladine in poiskati globlje vzroke za mrtvilo, ki je nastopilo v ZMJK.

Z mladinskih sestankov prihajajo poročila: sestanek smo otvorili s pozdravom, dnevi red je bil; čitanje zapisnika, politični pregled in sluhajnosti. Politični položaj je podal tov. tajnik in orisal položaj na Kitajskem, v Angliji itd.

Osrednja točka dnevnega reda je torej politični položaj v svetu. Taki sestanki so se vršili za časa narodno osvobodilne borbe, ker smo ravno s političnimi parolami razgibali ljudstvo v borbo. Sedaj pa mladina čuti, da je oborožena

borba pri kraju in da ostajajo pred nami še drugi problemi, kot obnova, obdelovanje polj, prehrana itd. O tem se je na naših sestankih le redko in malo razpravljalo, čeprav se baš v gospodarstvu danes vrši boj za boljše življenje našega ljudstva. Zato so dosedanje sestanki v veliki meri odtegovali mladino od reševanja vsakodnevnih problemov in jih namerjali v politikanstvo. To je mladina jako dobro občutila in je zato čisto upravičeno pripomnila, da taki sestanki niso več potrebni.

Prva napaka v naši organizaciji je torej v tem, da le

politizirajo, ne pa rešujejo mladinskih in splošnih problemov

zlasti

v gospodarstvu in na prosvetnem polju.

Naše organizacije se n. pr. ne zanimajo za to, kako bi čim boljše obdelali zemljo, kako bi pomagali najubožnejši mladini k obutvi. S temi problemi se ukvarja vsak sam. Zato je ZMJK

postala pri nas neživljenjska in se je začela mladina marsikje oddaljevati od nje.

Ne smemo pa zaiti v drugo skrajnost in razpravljati le o suhih vsakodnevnih opravljenih popolnoma nepolitično. To pa je napaka, ki jo delajo vse naše organizacije.

Mi moremo vsa vprašanja reševati le, če obdržimo ljudsko oblast v rokah. Če smo priključeni k FLRJ. Naše vasi moremo obnoviti, dvigniti industrijo, poživiti naše gospodarstvo le, če smo priključeni k FLRJ. Zato je borba z vsemi silami za priključitev k FLRJ glavna dolžnost vseh naših organizacij, vsakega mladince in mladinke.

Mi delamo in se učimo zato, da bi se pridružili ostalim jugoslovanskim narodom. In baš v tem času pred mirovno konferenco mora mladina vsem poletom zahtevati priključitev ne le v besedah, temveč tudi z delom, manifestacijami, kulturo.

Doslej so bili naši sestanki sestanki vse mladine. Udeleževala se jih je kmečka, delavska, srednješolska mladina, fizikulturniki. Jasno je, da se na takih sestankih ni moglo razpravljati o tem, kako bi se obdelalo polje, otvorile kmetijske šole, niti o tem, kako bi dijaki dosegli odlične ocene v šoli, ker je bila tukaj zbrana mladina z najrazličnejšimi interesi. Prav zato se je moralo razpravljati o stvarih, ki so bile za vse skupne — torej predvsem o svetovni politiki.

Druga napaka je torej v tem,

da se vrše splošni mladinski sestanki, namesto da bi imela delovna mladina svoje sestanke po tovarnah in tam, kjer dela, da bi mogla razpravljati tako predosem, kar se tiče nje; fizikulturniki zopet zase in bi razpravljali o športu itd.

Zato naša organizacija niti ni mogla uspešno podpreti ljudske oblasti. Mladina naj se organizira in sestaja tam, kjer dela, v tovarnah, v šolah, na vasi, v telovadnicah itd. in razpravlja in rešuje svoje probleme. S tem pa se ni rečeno, da bi bili skupni sestanki vse mladine popolnoma odpravljeni. Tudi ti se bodo vršili zlasti kadar bo šlo za take politične akcije, kot sedaj za časa borbe za priključitev k FLRJ. Zadnjič je bilo v Postojni posvetovanje kmečke mladine, na katerem se je govorilo, kako bi postali boljše kmetovalci, kako obdelali vse polje. Zato je bila diskusija živahna in mladina se je z velikim zanimanjem udeleževala posvetovanja. Taki sestanki bi se morali vršiti tudi povsod po vaseh in krajih, kjer je kaj kmečke mladine.

Ko so se vrnili interniranci iz Francije in Nemčije, jih naše organizacije niso hotele vabiti na svoje sestanke, češ: Ti se pa niso nič borili! In to je tretja napaka.

Naše organizacije mislijo, da je ZMJK organizacija partizanov in aktivistov, ki ostalo mladino odbijajo, namesto da bi pritegnili vso mladino v svoje vrste in jo vodile naprej v delo in tako podprle novo oblast.

To so tri glavne napake ZMJK pri nas, ki povzročajo, da je mladina nedelavna in da ni vsa pritegnjena v organizacijo. Zato moramo odpraviti zgolj politiziranje na naših sestankih, začeti razpravljati o tistih problemih, ki mladino najbolj zanimajo.

Na vasi o obdelavi polj in izobraževanja v kmetijstvu, v tovarni o višji produkciji in delovni disciplini, mezdah, zavarovanju, strokovni izobrazbi, v šoli o uspehih dijakov in pomoči na terenu. Da pa bomo sploh lahko rešili na sestanku kako vprašanje, ne bomo več sklicevali vse mladine, temveč samo neposredno zainteresirane. Na takih vprašanjih torej enkrat le delavska mladina, drugič samo dijake, tretjič fizikulturnike. Na take sestanke bomo povabili in vključili vso mladino, tudi zapeljano, ker nam je vsaka delovna sila dragocena. Po tistih pa, ki hočejo vnašati razdor v našo organizacijo in jim ni do dela, pa bomo udarili z vso silo.

Vse tiste, ki znajo delati lutke ali se razumejo na lutkovna gledališča, vabimo, naj prismeno javijo svoj naslov na Okrožni odbor ZMJK za Vzhodno Primorsko — Ajdovščina.